

Ανοικτή Πρόσβαση & Ορίζοντας 2020

Συχνές Ερωτήσεις

Τι ισχύει στον Ορίζοντα 2020 ως προς την ανοικτή πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις;

Στον Ορίζοντα 2020 όλες οι δημοσιεύσεις με αξιολόγηση πρέπει υποχρεωτικά να είναι ανοικτά προσβάσιμες. Έχετε υποχρέωση να διασφαλίσετε την ανοικτή πρόσβαση σε όλες τις επιστημονικές δημοσιεύσεις σας με αξιολόγηση (peer-reviewed) που προκύπτουν από χρηματοδότηση του Ορίζοντα 2020.

Η ανοικτή πρόσβαση απαιτείται να γίνει με κατάθεση της εργασίας (αυτοαρχειοθέτηση, self-archiving) σε αποθετήριο (repository) το αργότερο ταυτόχρονα με την έκδοσή της. Η δημοσίευση με ανοικτή πρόσβαση σε περιοδικά ή άλλες εκδόσεις δεν ικανοποιεί από μόνη της την απαίτηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, παρά μόνον η κατάθεση σε αποθετήριο.

Εάν ο εκδότης δεν επιτρέπει την άμεση ανοικτή πρόσβαση, η Επιτροπή δικαιολογεί μία καθυστέρηση στην ανοικτή πρόσβαση (embargo) έως 6 μήνες (έως και 12 μήνες για τις Ανθρωπιστικές και Κοινωνικές Επιστήμες).

Ελάχιστες εξαιρέσεις στην ρήτρα ανοικτής πρόσβασης αφορούν όρους εμπιστευτικότητας, ασφάλειας, και προστασίας προσωπικών δεδομένων.

Γιατί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι είναι σημαντικό να δίνουμε ανοικτή πρόσβαση στις δημοσιεύσεις και τα επιστημονικά δεδομένα;

Στο πλαίσιο της στρατηγικής της Ευρώπης 2020 για μία έξυπνη και βιώσιμη οικονομία και ανάπτυξη, ο ρόλος της γνώσης και της καινοτομίας είναι σημαντικός.

Ευρύτερη πρόσβαση στις δημοσιεύσεις και τα επιστημονικά δεδομένα συμβάλλουν στην:

- ❖ Διεύρυνση και επέκταση προηγούμενης εργασίας και αποτελεσμάτων της έρευνας (βελτιωμένη ποιότητα αποτελεσμάτων)
- ❖ Διαμόρφωση συνεργασιών και την αποφυγή της επανάληψης της ερευνητικής προσπάθειας (μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα)
- ❖ Εντατικοποίηση της καινοτομίας (πιο γρήγορα στην αγορά=πιο γρήγορη ανάπτυξη)
- ❖ Συμμετοχή των πολιτών και της κοινωνίας (μεγαλύτερη διαφάνεια στην επιστημονική διαδικασία)

Πού περιγράφονται οι υποχρεώσεις μου για ανοικτή πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις;

Περιγράφονται στο άρθρο 29.2 του συμβολαίου του έργου σας, grant agreement μαζί με τις ελάχιστες εξαιρέσεις που αφορούν όρους εμπιστευτικότητας (άρθρο 36), ασφάλειας (άρθρο 37) και προστασίας των προσωπικών δεδομένων (άρθρο 39).

http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/amga/h2020-amga_en.pdf

Ποιες συγκεκριμένες υποχρεώσεις έχω για ανοικτή πρόσβαση στις επιστημονικές δημοσιεύσεις;

Σύμφωνα με το άρθρο 29.2 του συμβολαίου σας, πρέπει:

- α) Το αργότερο ταυτόχρονα με την έκδοση να καταθέσετε ένα ηλεκτρονικό αντίγραφο της δημοσίευσης σε μηχαναγνώσιμη μορφή (machine-readable copy). Αυτή πρέπει να είναι στην τελική της μορφή, συμπεριλαμβανομένων και των όποιων αλλαγών προκύπτουν από τη διαδικασία της αξιολόγησης και της επιμέλειας. Μπορεί να είναι το απόλυτα τελικό αντίγραφο του συγγραφέα (final peer-reviewed manuscript accepted for publication) ή η έκδοσή που δημοσιεύεται από τον εκδότη (published version)
- ✓ Ταυτόχρονα πρέπει να στοχεύετε στην κατάθεση των επιστημονικών δεδομένων που είναι αναγκαία για την επαλήθευση αυτής της δημοσίευσής σας (validation)
- β) Να δώσετε ανοικτή πρόσβαση στην κατατεθειμένη αυτή δημοσίευση – μέσω αποθετηρίου- το αργότερο:
 - ✓ Κατά την έκδοσή της, εάν ηλεκτρονική έκδοσή της διατίθεται με ανοικτή πρόσβαση από τον εκδότη
 - ✓ Μέσα σε έξι μήνες από την έκδοση σε κάθε άλλη περίπτωση (σε δώδεκα μήνες για τις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες)
- γ) Να διασφαλίσετε ανοικτή πρόσβαση, μέσω του αποθετηρίου, στα βιβλιογραφικά μεταδεδομένα που ταυτοποιούν την κατατεθειμένη εργασία.

Τα βιβλιογραφικά δεδομένα πρέπει να είναι σε πρότυπη μορφή και να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- ✓ Τους όρους [‘European Union (EU)’ και ‘Horizon 2020’] [‘Euratom’ και ‘Euratom research and training programme 2014-2018’]
- ✓ Το όνομα του έργου, το ακρωνύμιό του και τον αριθμό συμβολαίου
- ✓ Την ημερομηνία έκδοσης, την περίοδο εμπάργκο (εφόσον υπάρχει) και
- ✓ Έναν μόνιμο προσδιοριστή

Πού να καταθέσω τη δημοσίευσή μου;

Τη δημοσίευσή σας πρέπει να την καταθέσετε σε κατάλληλο αποθετήριο επιστημονικών δημοσιεύσεων. Αυτό είναι ή το ιδρυματικό αποθετήριο του φορέα σας¹ (institutional repository) ή ένα καταξιωμένο θεματικό αποθετήριο στο αντικείμενό σας (subject repository). Εάν δεν υπάρχει κάτι από τα παραπάνω, στο αποθετήριο [Zenodo](http://zenodo.org) του [Openaire](http://openaire.org), της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής υποδομής για την ανοικτή πρόσβαση.

- ✓ Λίστα αποθετηρίων στο σύνδεσμο <http://www.opendoar.org/>
- ✓ Εάν ο φορέας σας δεν διαθέτει αποθετήριο, μπορείτε να καταθέσετε την εργασία σας με ανοικτή πρόσβαση στο αποθετήριο του OpenAIRE Zenodo στο <http://zenodo.eu/>

Ανάρτηση των δημοσιεύσεών σας στην προσωπική σας ιστοσελίδα δεν ικανοποιεί τις απαιτήσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Έχει λόγο ο εκδότης στην αυτοαρχαιοθέτηση της εργασίας μου;

Ο εκδότης είτε επιτρέπει την αυτοαρχαιοθέτηση, είτε επιβάλλει εμπάργκο για την κατάθεση του τελικού pdf του με ανοικτή πρόσβαση, είτε απαγορεύει την αυτοαρχαιοθέτηση. Η λίστα με τους σχετικούς κανονισμούς των εκδοτών είναι εδώ <http://www.sherpa.ac.uk/romeo/>. Κατά κύριο λόγο οι εκδότες επιτρέπουν την αυτοαρχαιοθέτηση.

Τι να κάνω αν ο εκδότης δεν μου επιτρέπει να καταθέσω την εργασία μου με ανοικτή πρόσβαση σε αποθετήριο;

Η κατάθεση σε αποθετήριο είναι υποχρεωτική. Επομένως, δεν μπορείτε να δημοσιεύσετε με εκδότη που απαγορεύει την ανοικτή πρόσβαση με αυτοαρχαιοθέτηση. Εάν ο εκδότης δεν το επιτρέπει, θα πρέπει να βρείτε άλλο εκδότη ή να προτιμήσετε έναν εκδότη ανοικτής πρόσβασης, οπότε η κατάθεση σε αποθετήριο με ανοικτή πρόσβαση δεν θα αποτελεί πρόβλημα.

Τι άλλο πρέπει να γνωρίζω σε σχέση με τους εκδότες και την ανοικτή πρόσβαση;

Είναι ακόμη καλό να γνωρίζετε τα ακόλουθα:

- ❖ Εάν δεν έχετε υπογράψει σύμβαση με τον εκδότη, έχετε το δικαίωμα να αυτοαρχαιοθετήσετε με ανοικτή πρόσβαση.
- ❖ Ακόμη και αν ο εκδότης σας απαγορεύει να δώσετε ανοικτή πρόσβαση στο δικό του pdf, μπορείτε να δώσετε στο δικό σας τελικό αντίγραφο.
- ❖ Μπορείτε να διαπραγματευθείτε με τους εκδότες ώστε να σας επιτρέψουν την αυτοαρχαιοθέτηση και αυτό συνίσταται.
- ❖ Είναι ορθό να μην παραχωρείτε συνολικά τα πνευματικά δικαιώματά σας στους εκδότες.

¹ Ιδρυματικό αποθετήριο Πανεπιστημίου Κύπρου ΛΗΚΥΘΟΣ <http://lekythos.lib.ucy.ac.cy/>

Καλύπτονται τα έξοδα για δημοσίευση εργασιών με ανοικτή πρόσβαση;

Κάποιοι εκδότες εγείρουν τέλη για την έκδοση, γνωστά ως Author Processing Charges. Αυτά είναι επιλέξιμα στο πλαίσιο έργου χρηματοδοτούμενου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για όσο διαρκεί το έργο και υπό προϋποθέσεις και μετά το πέρας του έργου. Αναζητήστε εκδότες ανοικτής πρόσβασης στο www.doaj.org Η δημοσίευση με ανοικτή πρόσβαση όμως δεν ικανοποιεί την απαίτηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για ανοικτή πρόσβαση μέσω αποθετηρίου.

Πώς παρακολουθεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη συμμόρφωση με αυτές τις απαιτήσεις για ανοικτή πρόσβαση;

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζητά τις σχετικές πληροφορίες στα reporting των έργων και σύμφωνα με το άρθρο 29.6 του συμβολαίου, επιφυλάσσεται να μην αποπληρώνει έργα, εάν δεν ικανοποιούνται οι απαιτήσεις της.

Που θα βρω πληροφορίες για τον κανονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ανοικτή Πρόσβαση;

Αναλυτικές πληροφορίες και οδηγίες παρέχονται στους ακόλουθους οδηγούς:

- ❖ Guidelines for open access to scientific publications and research data in Horizon 2020 http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-pilot-guide_en.pdf
- ❖ Guidelines to data Management in Horizon 2020 http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-data-mgt_en.pdf
- ❖ FAQ on open access in Horizon 2020 http://ec.europa.eu/research/science-society/document_library/pdf_06/background-paper-open-access-october-2012_en.pdf
- ❖ Factsheet Horizon 2020 <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/sites/horizon2020/files/Fact Sheet Open Access.pdf>

ΑΝΟΙΚΤΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Είναι υποχρεωτική για τα επιστημονικά δεδομένα, στο πλαίσιο πιλοτικού προγράμματος της ΕΕ, στις εξής περιοχές:

1. **Future and Emerging Technologies**
2. **Research infrastructures – part e-Infrastructures**
3. **Leadership in enabling and industrial technologies**
4. **Information and Communication Technologies**
5. **Societal Challenge: Secure, Clean and Efficient Energy – part Smart cities and communities**
6. **Societal Challenge: Climate Action, Environment, Resource Efficiency and Raw materials – except raw materials**
7. **Societal Challenge: Europe in a changing world – inclusive, innovative and reflective Societies**
8. **Science with and for Society**

Τι να κάνετε:

- ✓ Κατά την υποβολή της πρότασης: Οι προτάσεις περιλαμβάνουν ένα σύντομο και γενικό πλαίσιο της πολιτικής του έργου για τη διαχείριση των δεδομένων, το οποίο αξιολογείται στο πλαίσιο της ενότητας 'Impact'. Η πολιτική αντανακλά τη συμφωνία της κοινοπραξίας για τη διαχείριση των δεδομένων και είναι συνεπής προς αυτές που αφορούν την αξιοποίηση και προστασία των αποτελεσμάτων.
- ✓ Κατά την υλοποίηση του έργου:
 - i. Στους πρώτους έξι μήνες του έργου διαμορφώνετε το Data Management Plan, το σχέδιο διαχείρισης δεδομένων, ως παραδοτέο. Σε αυτό περιγράφετε αναλυτικά, και σύμφωνα με πρότυπο που παρέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή το σύνολο των δράσεων του κύκλου ζωής των δεδομένων.
 - ii. Ενημερώνετε το Data Management Plan για την ενδιάμεση και τελική αξιολόγηση, καθώς και κάθε φορά που υπάρχουν σημαντικές αλλαγές στα δεδομένα ή στο έργο και οι οποίες επηρεάζουν τη διαχείρισή τους.
- ✓ Καταθέτετε τα δεδομένα σε ερευνητικό ή ιδρυματικό αποθετήριο επιστημονικών δεδομένων της επιλογής σας το συντομότερο δυνατό. Δίνετε ανοικτή πρόσβαση σε αυτά και λαμβάνετε μέτρα ώστε να υπάρχει η δυνατότητα να αναπαραχθούν από τρίτους, δίνοντας παράλληλα πληροφορίες για τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν στην διαμόρφωσή τους.
- ✓ Δίνετε ανοικτή πρόσβαση σε επιστημονικά δεδομένα που στηρίζουν δημοσιεύσεις ταυτόχρονα με την έκδοσή τους, καθώς και σε άλλα δεδομένα που περιγράφονται στο Data Management Plan
- ✓ Εξαιρέσεις: Το ERC προς το παρόν δεν συμμετέχει στον πιλότο. Δυνατή η μη συμμετοχή για λόγους εμπιστευτικότητας, ασφάλειας, προσωπικών δεδομένων κτλ
- ✓ Έργα σε άλλες περιοχές μπορούν να συμμετάσχουν εθελοντικά

Αναλυτικές πληροφορίες και οδηγίες στις συχνές ερωτήσεις για δεδομένα

- ❖ Πληροφορίες για το πιλοτικό και data management στο Ορίζοντα 2020
http://ec.europa.eu/research/participants/data/ref/h2020/grants_manual/hi/oa_pilot/h2020-hi-oa-data-mgt_en.pdf
- ❖ Πληροφορίες για την διαμόρφωση Data Management Plan
<http://www.dcc.ac.uk/resources/data-management-plans>

Πηγή: Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης

This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Cyprus National Open Access Desk
UCy Library
Contact person: Sylvia Koukounidou
Koukounidou.vasiliki@ucy.ac.cy / 22892168